Docnr3

From: EK-voorzitter <voorzitter@eerstekamer.nl>
Date: Thursday, October 22, 2026, 10:54 AM
To: EK-postbus <postbus@eerstekamer.nl>
CC: Griffier <griffier@eerstekamer.nl>
Subject: FW: Voortgangsbrief 2026 Huis voor Klokkenluiders

Attachments:
Voortgangsbrief 2026 Huis voor Klokkenluiders EK.pdf

Van: Voorzitter Huis voor Klokkenluiders <voorzitter@huisvoorklokkenluiders.nl>
Verzonden: donderdag 22 oktober 2026 10:23
Aan: EK-voorzitter <voorzitter@eerstekamer.nl>
Onderwerp: Voortgangsbrief 2026 Huis voor Klokkenluiders

U ontvangt niet vaak e-mail van voorzitter@huisvoorklokkenluiders.nl. Ontdek waarom dit belangrijk is

Geachte mevrouw Vos, geachte Kamerleden,

Hierbij bied ik u de voortgangsbrief van het Huis voor Klokkenluiders aan. De voortgangsbrief betreft de laatste stand van zaken rondom de bescherming van klokkenluiders in Nederland en een halfjaarlijkse verslaglegging van de ontwikkelingen in en om het Huis voor klokkenluiders.

Hoogachtend,

Cornelis van der Werf
Voorzitter Huis voor Klokkenluiders

Voor contact:

5.1.2.e

Senior adviseur

M: 5.1.2.e

E: 5.1.2.e @huisvoorklokkenluiders.nl

W: www.huisvoorklokkenluiders.nl

Volg het Huis op LinkedIn

HUIS VOOR KLOKKENLUIDERS

HUIS VOOR KLOKKENLUIDERS

Huis voor Klokkenluiders
Muzenstraat 89
2511 WB Den Haag

Postbus 85680
2508 CJ Den Haag

Telefoon: 088 - 1331000
www.huisvoorklokkenluiders.nl
contact@huisvoorklokkenluiders.nl

De Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag, 22 oktober 2026

Onderwerp: stand van zaken bescherming klokkenluiders

Geachte mevrouw Vos,

Met het oog op het commissiedebat klokkenluiders van de vaste Kamercommissie BZK op 26 november, informeer ik u met deze brief over een aantal recente ontwikkelingen rond de bescherming van klokkenluiders in Nederland. Daarnaast ontvangt u een voortgangsbericht over de ontwikkelingen bij het Huis in de maanden januari tot en met augustus 2026.

Klokkenluiders zijn van groot belang voor de Nederlandse democratie en rechtsstaat. Ze brengen fraude en corruptie aan het licht en waarschuwen voor risico's op het gebied van volksgezondheid, milieu en veiligheid. Daarmee behoeden klokkenluiders de samenleving niet alleen voor gevaarlijke en onveilige situaties, maar ook voor kostbare en langdurige hersteloperaties en reputatieschade. Het Huis voor Klokkenluiders ondersteunt werknemers die overwegen een maatschappelijke misstand te melden met **advies**. En doet aan kennisbevordering van praktijkbeoefenaren, zoals integriteitsfunctionarissen, vertrouwenspersonen, advocaten en bestuurders, die met meldingen over misstanden in aanraking komen. Het Huis doet **onderzoek** naar misstanden en/of naar de behandeling van een klokkenluider, die geen nadeel mag ondervinden door het doen van een melding. En het Huis draagt bij aan een integere samenleving door **preventief** (semi)publieke instellingen en bedrijven te stimuleren integriteitsbeleid op te zetten en aan de verplichtingen uit de Wet bescherming klokkenluiders (Wbk) te voldoen.

Ik licht de belangrijkste ontwikkelingen hieronder kort toe:
- Ondersteuning klokkenluiders functioneert goed, vraagt echter om structurele financiering
- Toename aantal advies- en onderzoeksverzoeken zet door, wachttijden lopen op
- Naleving Wbk in de praktijk vaak nog onvoldoende; dringend toezicht en handhaving nodig

Ondersteuning klokkenluiders functioneert goed, vraagt echter om structurele financiering
Uit twee uitgevoerde onafhankelijke evaluatieonderzoeken blijkt dat de juridische bijstand en de psychosociale ondersteuning, die klokkenluiders via het Huis kunnen ontvangen, duidelijk in een behoefte voorzien en bijdragen aan de bescherming van klokkenluiders in Nederland. In de Kamerbrief, Kamerstuk 35851-75 geeft de minister van BZK aan dat hij eveneens positief is over de ondersteuning en gaat onderzoeken hoe hij de juridische en psychosociale hulp voor klokkenluiders structureel kan vormgeven. Het Huis pleit er voor dat deze ondersteuning een structureel karakter krijgt, met een adequate vergoeding voor advocaten en mediators. In de evaluatie geven advocaten aan dat de hoogte van de forfaitaire vergoeding onvoldoende aansluit bij de gevraagde tijdsinvestering van klokkenluiderszaken. Naast een sterkere positie van klokkenluiders, verwachten wij ook dat de meldbereidheid van werknemers zal toenemen bij een structurele regeling.

Toename aantal advies- en onderzoeksverzoeken zet door, wachttijden lopen op
De maatschappelijke tendens dat steeds meer mensen integriteitsschendingen melden is direct voelbaar bij het Huis. In twee jaar tijd is sprake van een verdubbeling van het aantal adviesverzoeken

(al meer dan 600 in 2026), en bijna een verviervoudiging van het aantal onderzoeksverzoeken (inmiddels bijna 70 in 2026). Dit komt deels door de juridische en psychosoiale ondersteuning via het Huis en omdat er steeds meer aandacht is voor sociale veiligheid op de werkvloer. Dat steeds meer mensen het Huis weten te vinden is positief, maar leidt ook tot een toegenomen werkdruk voor onze medewerkers en oplopende wachttijden als gevolg. De langere wachttijden vinden wij maatschappelijk gezien zeer ongewenst. Door centrale triage en verdere versterking van de samenwerking met de overige bevoegde autoriteiten, die in de Wbk zijn aangewezen als extern meldkanaal, proberen we de oplopende wachttijden terug te dringen. Maar ook bij de andere Wbk-autoriteiten groeide het aantal meldingen: 330 klokkenluidersmeldingen in totaal in 2025, ten opzichte van 183 in 2024.

Naleving wet in de praktijk vaak nog onvoldoende; dringend toezicht en handhaving nodig
De Wbk bracht ten opzichte van de eerdere Wet Huis voor klokkenluiders enkele verbeteringen met zich mee, waaronder toezicht- en handhavingstaken voor het Huis, inclusief sanctiebevoegdheid. In de Kamerbrief, Kamerstuk 35851-74, kondigt de minister in juni 2025 aan uitvoering te willen gaan geven aan enkele toezichts- en handhavingstaken: de verplichte interne meldprocedure voor werkgevers en het waarborgen van de identiteit van de melder. Echter, nu bijna vier jaar na de inwerkingtreding van de Wbk, zijn deze bevoegdheden nog steeds niet gerealiseerd, terwijl dit urgent is. Uit de Werkgevers Enquête Arbeid blijkt dat één op de vijf werkgevers geen meldprocedure voor vermoedens van misstanden heeft, of niet weet of deze er is.

Negen op de tien adviesverzoekers, ervaren een vorm van benadeling, zoals ontslag of het niet verlengen van een contract. Zolang er geen consequenties zijn verbonden aan het benadelingsverbod, zal naar verwachting de meldbereidheid van mensen laag blijven. Met de sanctiebevoegdheid van het Huis wordt ook de maatschappelijke betekenis van de Wbk verder versterkt. In afwachting van de evaluatie van de pilot juridische bijstand, koos de minister er eerder voor nog niet over te gaan tot bestuursrechtelijke handhaving bij overtreding van het benadelingsverbod. Deze evaluatie heeft inmiddels plaatsgevonden. Pas wanneer het Huis sanctiebevoegdheid op het benadelingsverbod krijgt, wordt ook recht gedaan aan de Europese richtlijn nr. 2019/1937, die voorschrijft dat lidstaten moeten zorgen voor doeltreffende, evenredige en afschrikkende sancties bij o. a. het belemmeren van een melding en het nemen van represailles tegen melders.

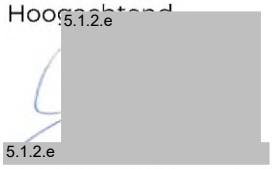
Sinds 2023 vonden diverse juridische toetsen, onderzoeken en evaluaties plaats in opdracht van het ministerie van BZK om te bepalen hoe het Huis het beste uitvoering kan geven aan de nieuwe toezichts- en handhavingstaken, maar er is nog steeds geen zicht op een startdatum. Het naar verwachting begin november afgeronde onderzoek naar wat nodig is voor de bestuursrchterlijke toezichts- en handhavingstaken geeft duidelijk weer wat het Huis aan middelen en capaciteit nodig heeft. Wij achten het noodzakelijk en haalbaar – ook met het oog op zorgvuldige voorbereiding en beperkte juridische aanpassing van de wet – om in 2028 te starten met de daadwerkelijke handhaving van de wet.

Conclusie
De afgelopen jaren zijn enkele zaken verbeterd (rechtsbijstand, psychosociale ondersteuning en het bereik van het Huis), maar de bescherming van klokkenluiders is nog lang niet op orde. De wet wordt nog niet voldoende nageleefd en er wordt nog veel benadeling ervaren. Terwijl het doel en de kern van de Wbk nu juist is dat melders niet benadeeld mogen worden. De Kamer heeft in 2022 al besloten dat het Huis sanctiebveoegdheden krijgt. Daarom is het urgent dat ook de laatste schakel in de wettelijke bescherming van klokkenluiders - toezicht en handhaving op de naleving van de wet - door de minister in gang wordt gezet.

Nieuwe bestuurder Advies
Tot slot ben ik verheugd u te kunnen meedelen dat 5.1.2.e per 1 oktober is begonnen als bestuurder Advies. Met zijn kennis en expertise in zowel de publieke als private sector is ArjenTillema een welkome aanvulling op ons bestuur, dat met zijn komst weer voltallig is.

Hoogachtend,

5.1.2.e

Voorzitter Huis voor Klokkenluiders

Bijlage: Voortgangsrapportage januari t/m augustus 2026

Tien jaar Huis, tien jaar wetgeving

2026 markeert het jaar waarin zowel de wetgeving ter bescherming van klokkenluiders als het Huis voor Klokkenluiders tien jaar bestaat. Hier stonden we regelmatig bij stil dit jaar. In de eerste tien jaar heeft het Huis:

- 4.000 (potentiële) klokkenluiders ondersteund met onafhankelijk advies
- 2.200 werkgevers van advies voorzien over integriteitsbeleid en het opzetten van meldregelingen
- 125 keer interventies gedaan zoals mediation tussen werkgever en melder, het toekennen van juridische bijstand of verlenen van psychosociale ondersteuning aan klokkenluiders
- 250 vooronderzoeken / onderzoekstoetsen uitgevoerd n.a.v. van een klokkenluidersmelding
- 20 onderzoeksrapporten naar benadeling van klokkenluiders en/of misstanden gepubliceerd
- Een nationaal netwerk opgezet met de negen bevoegde autoriteiten die in de Wbk zijn opgenomen als extern meldpunt
- Het aantal van 600 klokkenluidersmeldingen gerapporteerd namens de bevoegde autoriteiten aan de Europese Commissie, waarvan er 250 in onderzoek zijn genomen.
- Een internationaal netwerk (NEIWA) opgericht met collega-organisaties in EU-landen met inmiddels 32 leden
- Vele tools en handreikingen voor werkgevers(organisaties) ontwikkeld met bijvoorbeeld informatie over de wet, waar een meldregeling aan moet voldoen of waar je als werkgever op moet letten bij intern onderzoek
- Lezingen gehouden/ bijdragen geleverd aan congressen, afstemming met intermediairen, zoals Landelijke Vereniging voor Vertrouwenspersonen

Jubileumcongres en Veermanlezing

Op 23 juni organiseerde het Huis in het kader van het 10-jarig jubileum een congres, waarbij het Huis stil stond bij tien jaar klokkenluiden en vooruit keek naar wat nog nodig is om de bescherming van klokkenluiders nog meer te verbeteren. Dit deed het Huis samen met ongeveer 300 praktijkbeoefenaren, zoals integriteitsfunctionarissen, vertrouwenspersonen, advocaten, bestuurders, politici, werkgevers(organisaties) en vakbondsvertegenwoordigers. De oud-staatssecretaris en -burgemeester van Rotterdam Ahmed Aboutaleb hield de jaarlijkse Veermanlezing (vernoemd naar klokkenluider 5.1.2.e). Hij put uit een rijke ervaring met bestuurlijk handelen op het gebied van integriteit. Aan de hand van concrete voorbeelden liet hij zien wat integriteit in de praktijk betekent voor een bestuurder. Daarnaast deelden 5.1.2.e 5.1.2.e en andere klokkenluiders hun verhaal met de aanwezigen en las Pieter Omtzigt een column voor over klokkenluiden en de omgang met klokkenluiders door de jaren heen. Ook vonden die dag diverse workshops op het gebied van integriteit plaats, zoals triage in het meldproces, omgaan met de nasleep van schandelen en onderzoek & recht met de blik van een advocaat.

Bevoegde autoriteiten

Het Huis vervult een centrale rol binnen het netwerk van bevoegde autoriteiten[1] die een extern meldkanaal voor maatschappelijke misstanden (klokkenluidersmeldingen) hebben ingericht. Het Huis informeert, coördineert en rapporteert over Wbk-gerelateerde zaken. Als onderdeel daarvan inventariseert het Huis het aantal meldingen bij de in de Wbk genoemde autoriteiten. Ook bij de andere autoriteiten zagen we in 2026 een enorme groei in het aantal meldingen. In totaal zijn er 330 klokkenluidersmeldingen bij Nederlandse autoriteiten gedaan in 2025, waar het Huis in 2026 over rapporteerde. Het jaar ervoor waren dat er 183. De meldingen gaan over een groot aantal verschillende zaken zoals witwassen, productveiligheid, verkeerd omgaan met persoonsgegevens, fraude of consumentenbescherming. 108 van de meldingen zijn in onderzoek genomen. Het Huis constateert dat uitbreiding van het aantal bevoegde autoriteiten noodzakelijk is om alle type misstanden te kunnen opvangen. De NLA en ILT zijn beiden opgenomen in de memorie van toelichting van de Wbk, maar nog niet aangewezen als bevoegde autoriteit, omdat zij onderdeel zijn van een ministerie. We hebben het ministerie van BZK meerdere malen gevraagd om hierover het gesprek aan te gaan met de desbetreffende ministeries. Helaas heeft dit tot op heden nog niet tot concrete resultaten geleid.

---

[1] In de Wbk aangewezen bevoegde autoriteiten zijn: ACM, AFM, ANVS, AP, DNB, Huis voor Klokkenluiders, IGJ, NVWA en NZA

Belangrijkste kengetallen Huis voor Klokkenluiders

	2024	2025	2026 jan t/m aug	2026 prognose	Toename 2024 – 2026
Contactcentrum	2.289	3.262	2.684	4.000	75%
gem. per maand	*190*	*272*	*336*		
Adviesverzoeken	467	697	618	975	100%
gem. per maand	*39*	*58*	*77*		
Onderzoeksverzoeken	28	93	69	100	250%
gem. per maand	*2,3*	*7,8*	*8,6*		

Contactcentrum
Het Huis is (ook anoniem) telefonisch en per e-mail bereikbaar voor informatie, vragen en verzoeken van zowel werkgevers als werknemers. Naast (potentiële) melders wordt het Huis ook benaderd door vertrouwenspersonen, advocaten, HR medewerkers, medewerkers van bevoegde autoriteiten en andere instanties in het werkveld.

Adviseren
Tussen januari en augustus 2026 ontving het Huis 618 nieuwe adviesverzoeken ten opzichte van 473 in dezelfde periode in 2025. Dit is het vierde jaar op rij dat de groei flink blijft toenemen. Meer dan 500 van de adviesverzoeken zijn in 2026 afgerond, omdat de melding door de adviesverzoeker én de werkgever – al dan niet met betrokkenheid van de Afdeling Advies - tot een goed einde was gebracht, de melder zelf zijn adviestraject beëindigde of het geen (werkgerelateerd) vermoeden van een misstand betrof.

De meeste adviesverzoeken vereisen een zorgvuldige en uitgebreide beoordeling. Tijdens de beoordelingsfase krijgt men al wel advies over hoe het beste met de situatie om te gaan. Vaak speelt de vraag mee of melden verstandig is. Welke rechten heeft een melder en met welke risico's dient een melder rekening te houden? Tijdens deze fase geven adviesverzoekers soms aan dat ze zelfredzaam met het advies verder kunnen, of dat men geen advies meer nodig heeft omdat de werkgever het signaal heeft opgepakt. 63 zaken zijn beoordeeld als een vermoede misstand met maatschappelijk belang (klokkenluiderszaken). De duur van de adviestrajecten verschilt van enkele maanden tot jaren.

Adviesverzoeken hebben betrekking op vermoedens betreffende fraude, veiligheid op het gebied van materialen of naleving van voorschriften, opleidings- en kwaliteitseisen, omgang met persoonsgegevens, aanbesteding en de kwaliteit van zorg of dienstverlening. Vooral werknemers in de zorg, het onderwijs, handel, financiële instellingen en ambtenaren werkzaam bij gemeenten en in de 'veiligheidsbranches', zoals de politie, krijgsmacht en het gevangeniswezen benaderden het Huis met een vermoeden van een misstand. In de gevallen waar geen sprake is van een vermoede maatschappelijke misstand verwijst het Huis de adviesvrager zoveel mogelijk door naar personen of instanties die wel op hun hulpvraag zijn toegerust.

Het feit dat steeds meer mensen het Huis benaderen is positief, maar leidt ook tot een toegenomen werkdruk met oplopende wachttijden als gevolg. De langere wachttijden vinden wij maatschappelijke gezien zeer ongewenst. De toename komt deels doordat er steeds meer meldingen over sociale veiligheid op de werkvloer worden gedaan. Dit leidt tot dilemma's. Sociale onveiligheid op zich is niet per definitie een maatschappelijke misstand, maar een onveilige werkomgeving kan wel een broedplek voor misstanden zijn. Het Huis voor Klokkenluiders en de Wbk zijn echter opgericht om maatschappelijke misstanden boven water te krijgen en klokkenluiders zoveel mogelijk te beschermen.

Onderzoekstoetsen
De afdeling Onderzoek van het Huis kan drie soorten onderzoek verrichten: naar inbreuken op Unierecht, naar de benadeling van een melder door de werkgever als gevolg van een misstandmelding en naar misstanden met maatschappelijk belang. Voor deze laatste categorie geldt dat er vrijwel altijd een gespecialiseerde instantie of bevoegde autoriteit aangewezen is. Zoals in de Wbk staat aangegeven verwijst het Huis daar zoveel mogelijk naar door en doet zelf alleen onderzoek naar misstanden, wanneer er geen andere autoriteit op het terrein van de misstand is, zoals bijvoorbeeld bij aanbestedingstrajecten.

Aan de hand van een aantal wettelijke criteria, voert het Huis eerst een inhoudelijke onderzoekstoets uit (feitenonderzoek op basis van de verstrekte informatie van de melder). Na

zorgvuldige bestudering van de ontvangen stukken, besluit het Huis al dan niet te starten met een onderzoek. Het Huis beoordeelt of het bevoegd is, welk belang een dergelijk onderzoek zou kunnen hebben en of een onderzoek uitvoerbaar is.

In 2026 zijn er 69 nieuwe verzoeken tot onderzoek ontvangen en stonden er nog 51 open uit 2025. Hiervan zijn vooralsnog 72 verzoeken beoordeeld, een verdubbeling van het jaar ervoor. Twee toetsen hebben tot nu toe geleid tot de start van een onderzoek. De overige onderzoekstoetsen leidden niet tot het instellen van een onderzoek. Redenen daarvoor waren onder meer dat de vermoedelijke misstanden alleen individuen raakten, geen structureel karakter hadden, en/ of het ontbreken van een werkgerelateerde context. Dankzij de extra inzet van personeel en versnelde triage is een fors deel van de achterstand weggewerkt. Desondanks is de wachttijd maastschappelijk gezien nog ongewenst lang.

Onderzoeken
In 2026 zijn tot op heden twee onderzoeken gestart en vier onderzoeken afgerond. Hierover zijn twee dubbele onderzoeksrapporten gepubliceerd, waarbij bij dezelfde organisatie zowel de vermoede misstand als de benadeling als gevolg van de melding door het Huis zijn geconstateerd. Het eerste dubbelonderzoek betrof een handelsonderneming in elekrtronische producten en systemen, die wet – en regelgeving niet altijd goed naleefde. Vooral als het ging om de financiële bedrijfsvoering en verslaglegging. Kort nadat de financieel directeur van het bedrijf hier intern melding van maakte, werd hij geschorst en ontslagen. Het tweede dubbelonderzoek bevestigde een maatschappelijke misstand rondom de reintegratie van bijstandsgerechtigden op de arbeidsmarkt bij een gemeente. Hierbij werd de melding van de klokkenluider niet goed opgevolgd en daarmee handelde de gemeente in strijd met het benadelingsverbod uit de Wbk. Geen van de onderzoeken bevatte verplichte aanbevelingen aan werkgevers voor het nemen van aanvullende maatregelen.

Kennis & preventie
Goed integriteitsbeleid binnen bedrijven en organisaties zorgt ervoor dat melders zich veilig voelen en hun vinger op durven steken als ze iets zien dat niet door de beugel kan. Het Huis richt zich daarom niet alleen op potentiële klokkenluiders, maar ook op werkgevers(organisaties) en andere stakeholders om preventief te werk te gaan. In 2026 had het Huis contact met 62 werkgevers(organisaties) uit zowel de private, publieke als semi-publieke sector over verplichtingen uit de wet, zoals het hebben van een meldregeling, en andere integriteitsvraagstukken. Ook was er veel vraag naar trainingsmaterialen en handreikingen, die direct toepasbaar zijn in organisaties, zowel in het Nederlands als Engels.

In 2026 publiceerde het Huis vier handreikingen. Het Huis houdt hierbij zoveel mogelijk rekening met actuele ontwikkelingen, zoals digitalisering en de verschillende rollen binnen een organisatie. Een toezichthouder, zoals een commissaris heeft bijvoorbeeld heel andere verantwoordelijkheden binnen het meldproces dan een vertrouwenspersoon of leidinggevende van een afdeling. Het Huis maakte de volgende handreikingen:

1. Een integere digitale werkomgeving
2. Brochure kwetsbare functies
3. Toezicht op integriteit en de rol van comissarissen
4. Integriteit en de relatie met sociale veiligheid

Daarnaast bracht het Huis samen met de Landelijke Vereniging Vertrouwenspersonen opnieuw een visiedocument uit over de 'begeleiding van een beschuldigde' in een meldproces.

Evaluatieonderzoeken in 2026
- Evaluatie voorziening rechtsbijstand en mediation klokkenluiders (Kwink groep), Kamerstuk 35851-75
- Evaluatie voorziening psychosociale ondersteuning klokkenluiders (Kwink groep), kamerstuk 35851-75
- Zbo-evaluatie Huis voor Klokkenluiders (Kwink groep), afronding voorzien in oktober 2026
- Taak-budgetanalyse toekomstige toezichts- en handhavingstaken Huis voor Klokkenluiders, afronding voorzien begin november 2026